

Deel I

1

Daags voor mijn verloving leken mijn voeten op een staart. Om mijn middel en langs mijn benen hing een ruime sluier. Met een sleepje golfde ik door mijn kamer. Half mens, half vis. De kleine zeemeermin. Dat was ik. Levend in haar eigen wereld, maar lonkend naar een andere. Bij het raam liet ik de sluier van me afglijden. Het voelde als kwam ik uit de oceaan tevoorschijn, alsof ik me voor het eerst toonde. Ik strekte mijn armen uit. Ik omhelsde mijn nieuwe wereld. Het ging vanzelf. De wereld was vol lucht, anders dan de oceaan. Lucht was zonder grenzen. Waar je ook keek en wat je ook deed, wie je ook kende of beminde, ze belemmerde je nergens.

4

Diezelfde nacht nog voeren we met de veerboot van Hoek van Holland naar Harwich. We dronken thee uit een thermoskan. Romige, volvette, Noord-Pakistaanse zwarte thee, gekookt in kardemomzaden met net te weinig rietsuiker om het zoet te kunnen noemen. Vader hield niet van overmatig zoet. Hij zat breeduit op een bank. Een deken hing over zijn schouders, als de cape van een koning. Moeder had alleen voor vader een deken meegenomen. Ik had mijn jas aan over mijn shalwar kamiz. De tuniek en losse plooibroek die moeder voor me had genaaid, waren van wol. Ik droeg er een grote stola overheen die mijn nek en romp zedig bedekte. Mijn voeten waren koud en klam. Ik warmde mijn handen en mijn bovenbenen aan de beker met het hete vocht. Ik zag op vaders horloge dat het na twaalfen was. Ik was jarig, maar niemand sprak daarover.

Moeder keek naar vader. Ondertussen lette ze op mij. Alsof ze bang was dat ik zou weglopen. Waar moest ik dan heen op een veerboot?! Nergens. Niets anders kon ik doen dan verdrinken in de zee. Ze streelde over de lengte van mijn gevlochten staart, langs de snit van mijn tuniek. Ik kon me niet heugen dat ze me ooit eerder zo teder had aangeraakt. Ook de keurende wijze waarop ze naar mijn rondingen keek, gaf aan dat er iets niet in orde was.

‘Wat lees je?’ vroeg vader.

Hij wist wat ik las. Het was een boek over de helden van Pakistan. Als ik van vader een uitbrander had gekregen, las ik nog gedrevener boeken over Pakistan. Vader ontspande dan. Die keer traanden en glimlachten zijn ogen tegelijk, zoals bij een man die zich geen raad weet met zijn gevoel. Hij knikte kort met zijn hoofd.

‘Welk deel lees je?’ vroeg hij.

‘Over de martelaren uit het Pakistaanse leger.’

‘Ware helden zijn dat’, prevelde vader. ‘Geen grotere eer dan voor het vaderland te sterven.’

Ik sloeg een bladzijde om en deed alsof ik las. Maar moeder gaf me, uit het zicht van vader, met haar gesluisde hand een por. Ik begreep dat ik met vader een praatje moest maken.

‘Is het ook onze plicht?’ vroeg ik hem.

Hij knikte. Hij dacht vast aan oom Rashid.

‘Van ons allen’, zei hij. ‘Het is onze plicht te sterven voor ons vaderland, als het daarom vraagt.’ Hij rechte zijn rug. ‘Maar op dit moment heb ik andere plichten.’

Hij vouwde zijn handen ineen, zoals een dominee of priester dat doet. Moeder had haar luisterhouding aangenomen. Voorovergebogen hoofd, ingetrokken schouders. Ze krabde aan de nagelriem van haar linkerduim.

‘Sophia’, zei vader op een officiële toon. ‘Sophia. Een vader heeft plichten.’

Moeder knikte, waardoor ik onwillekeurig meeknikte.

‘Weet je wat de plichten zijn van een vader, Sophia?’ vroeg vader.

Ik zweeg omdat dat hoorde nu vader plechtig sprak.

‘Een vader heeft de plicht om voor zijn gezin te zorgen. Dat is waarom we naar Londen reizen. Zoals je weet, wil ik al lange tijd een zaak opzetten, samen met je oom Majid. Ik wil Pakistaanse producten importeren naar Europa. Dat is goed voor Europa.’

Ik knikte, en ofschoon ik meer wilde vragen over vaders zaak, waar hij geregeld maar vaag over sprak, bleef ik zwijgen.

‘Sophia. Een vader heeft nog een belangrijke plicht, tegenover zijn dochter.’

Onwillekeurig kruiste mijn blik die van moeder. Ze oogde streng.

‘En ook een dochter heeft haar plichten’, zei vader.

Nu bonsde mijn hart onbegrijpelijk in mijn keel.

‘Ze heeft de plicht te doen wat haar vader goed acht’, zei hij.

Hij viel stil. Ik dronk mijn thee langzaam op. Mijn maag zeurde van de zenuwen. Het liefst liep ik weg. Midden op die zwarte Noordzee kon ik echter nergens heen, behalve naar de bodem. Ik kon me niet aan de indruk onttrekken dat vader met dit gesprek had gewacht tot ik inderdaad nergens meer heen kon.

‘Je gaat een man ontmoeten in Londen’, zei vader. ‘Ik vind hem honderd procent geschikt voor jou.’

Ik had geschokt moeten zijn. Ik had verbijsterd moeten kijken. Iets, iets had ik moeten zeggen of doen om mijn ongelof en afwijzing kenbaar te maken. Ik deed niets. Ik zweeg. Voor even was mijn gevoel zoek. Mijn gedachten treiterden mij.

De plicht van een dochter. Wat dat betekende, wist ik. Het is het lot van elke Pakistaanse vrouw. Ze huwt. Ook ik. Al was ik net zeventien jaar oud, al had ik me een toekomst voorgesteld van studie, en werken in het leger. Ook ik moest trouwen. Een huwelijk was het uiteindelijke doel. Maar nu kwam een huwelijk mij voor als de dood zelf. Iets wat vaststaat. Iets wat je niet kunt veranderen. Ik reageerde daarom met zwijgen. Aanvaardend zwijgen. Want de dood is er nu eenmaal. Al hou je er niet van, al wens je hem weg. Hij is er.

Moeder schonk verse thee in. Vader pakte meteen zijn mok en dronk met snelle teugen terwijl moeder slurpte.

‘Drink je thee’, gebod vader me.

Verkrampd hield ik de mok vast en weldra brandden mijn handpalmen.

Vader zei: ‘Ik heb jou zien veranderen de laatste tijd, Sophia. Ik laat jou niet veranderen. Ik laat jou níét veranderen!’

Zijn deken gleeed van zijn schouders.

‘Luister naar je vader’, zei moeder, overbodig.

Vader zei: ‘Je bent geen Nederlandse. Je bent een Pakistaanse.’

Moeder gaf me weer een por.

‘Ja’, fluisterde ik.

Ik voelde moeders hand op mijn schouder. Weer die aanraking.

‘Je mag niet vergeten waar je vandaan komt. Jij bent dat vergeten’, zei vader.

‘Ja’, beaamde moeder.

Dit keer kreeg ik het benauwd. ‘Nee’, zei ik.

‘Sophia, luister naar je vader.’

‘Ik ben niet vergeten ...’ zei ik.

‘We dwingen je niet ...’ zei vader opeens.

‘Dwingen?’ vroeg ik en ik keek naar moeder.

‘Je hebt mijn vertrouwen beschaamd’, vervolgde vader.

Mijn maag speelde op. Ik was boos op mezelf omdat ik niet in staat was op te staan, weg te lopen, desnoods een lange neus te maken naar mijn ouders. Ik kon het tij niet keren. Mijn hoofd bonsde. Dat deed het ook als ik op school een beurt kreeg. Het begon met een heftig kloppend drukken onder in mijn nek. Ik had altijd het gevoel dat iedereen dat trillen zag.

‘Sophia,’ zei vader zacht, ‘ik gaf jou vrijheid. Je hebt die vrijheid misbruikt.’

Zonder dat ik erbij stilstond boog ik mijn hoofd.

‘Goed zo’, zei moeder. ‘Je bent een goed meisje. Onze dochter.’

Ik moest iets zeggen. ‘Maar ...’

‘Nee, Sophia,’ zei vader, ‘we dwingen je niet, Sophia. Maar je moet huwen.’

Ik schraapte mijn keel. ‘Wie is het?’

Het was een simpele vraag. En ik had die niet moeten stellen. Want in die vraag school belangstelling voor de man die voor mij bestemd was. En belangstelling was het begin van instemming.

Vader keek naar moeder en zij naar vader. Een flauwe glimlach danste in haar blik.

‘Je wilt weten wie het is?’ vroeg moeder. Haar ogen twinkelden nu.

Ik kreeg nog meer spijt van mijn vraag.

‘Het is je neef’, zei moeder. Ze keek naar vader, alsof ze voor de onthulling om toestemming vroeg.

‘Neef?’ vroeg ik. ‘Welke?’

‘Iskander.’

Ik wilde haar niet geloven.

‘Samia’s broer’, zei moeder, zichtbaar ontdaan dat zijn naam geen glimlach op mijn lippen toverde.

‘Hij ...’ zei ik. ‘Hij is zo oud. En ... ik ken hem niet.’

‘Wij kennen hem’, zei vader geïrriteerd.

‘Ik ...’

‘Wij kennen hem’, herhaalde vader. ‘Weet je dat jouw moeder en ik elkaar niet eens hebben ontmoet tot onze trouwdag? Wij hadden vertrouwen. Wij wel. Wij vertrouwden onze ouders.’

Hij dronk van zijn thee. Beschaamd nam ik ook een slok. De hete teug pijnigde mijn keel. Ik wilde dat. Ik wilde pijn. Misschien dat de steken mij zouden helpen te schreeuwen. Maar ik bleef muisstil.

Moest ik zeggen dat ik te jong was? Opmerken dat ik eerst wilde studeren eer ik aan een huwelijk dacht? Me beroepen op het recht op een ontmoeting en inspraak alvorens ze besloten tot een verloving? Ze zouden niets serieus nemen van wat ik inbracht. Erger nog, elk woord zou tegen me gebruikt worden. Wilde ik met iemand anders trouwen? Had ik iets met die Hollander? Was ik te ver gegaan met hem? Dat soort dingen zouden ze me vragen, tegenwerpen. Nee, ik deed er beter aan mijn protest voor me te houden.

Ik keek vader lang aan, voor het eerst tijdens dit gesprek. Uit zijn ogen sprak vastberadenheid. Zorg ook. Ik keek weer weg, uit eerbied voor hem. Toen zei ik opeens: 'Ik wil niet trouwen.'

'Wat wil je dan?' zei vader streng.

'Ik wil rechten studeren', zei ik, 'en in het Pakistaanse leger dienen. Zoals oom Rashid.'
Vader zweeg.

'Ik ben niet veranderd', zei ik ferm.

Moeder luisterde met samengeknepen mond naar me. Haar ogen knipperden niet. Zo stelde ik me altijd de ogen voor van engelen of heiligen. Ik kreeg medelijden met haar.

'Ik ben niet veranderd', herhaalde ik. 'Ik wil naar Pakistan. Het leger in. Zoals oom, zoals grootvader, zoals zijn vader en ...'

'Goed', zei vader.

Hij stond op.

'Goed', zei hij weer. 'Goed.'

Hij strekte zijn rechterbeen, zette enkele flinke stappen en bleef staan, net wel en net niet op gehoorsafstand. Hij pakte zijn mobiel. Ik hoorde zoektonen en ringtonen. Alleen vader had een mobiel.

'Je verrast me met je afwijzende manier van doen', zei moeder en ze schoof lieflijk een lok achter mijn oorschelp.

Ik keek nors voor me uit.

'En dat terwijl je zelf hebt ingestemd met je verloving.'

Met stomheid geslagen keek ik haar aan.

'Je hebt toch zelf je witte shalwar kamiz in je koffer gedaan? Met die bruidssluier? Hoe kun je nu doen alsof je van niets weet?' Ze klakte met haar tong en zuchtte. 'Alsof we je dwingen.'